

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön september 10^{kén} 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. A' szerkezői hivatalban évnegyedenként 's képek nélkül is válthatni példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

E s z t e r g o m.

(A' vár rajzával együtt.)

Ha a' régibb történetírók könyveit előnkbe halmozzuk, 's bár fűrge szemekkel tesszük is összehasonlitásainkat, nem juthatunk alapos nyomaira Esztergomnak: és így őszintén megvalljuk, hogy ámbár találatnak írók, kik ennek eredetét Noe idejétől Pannoniáéval egykorúnak állitják lenni, valódi kezdetét és alapítóját bizonyosan nem tudhatjuk. Cluverius, Schönleben, Bellarius, 's többen, állitsák bár: hogy Esztergom Bregoeium düledékein épült; de minthogy vannak írók, kik a' most említett romai várost Komáromhoz közel*) létezettnek kielégítőleg meg tudták mutatni; mit sem vétünk talán, ha elmellőzvé azokat, kik (mint Ptolomaeus) hajdan Curtiának, 375-ben Valentinianus alatt épült Burgum Comertiumnak nevezék — Tacitusnak hitelt adván állitjuk: hogy Domitianus, és Vespasianus idejében a' német tengertől megiramlott Brigantok, 's ezekkel párosult romai katonák telepedtek-le e' vidéken. Tudjuk azonban azt is, hogy a' Romaiak csak Augustus uralkodása alatt Vibius vezérkedése mellett jöttek Pannoniába, és később Julius 's Tiberius idejében foglalák-el 's tölték-be uj gyarmatjaikkal. Hogy mindazáltal Esztergom környékén mellyik romai gyarmat volt — ha itt állottnak vallja is Ptolomaeus a' 10-ik német legiót — bizonytalan.

Bizonyos mind ezek mellett, hogy már a' Magyarok bejövele előtt koszorúzta — a' sebes Garannak ősz Dunába omlásánál — e' magányos kőszirtet egy vár, mellyet később a' két folyó neveitől — minden szónyomozók megegyezésével — Istrogranumnak vagy Istrogonionnak, 's innét eredett Strigoniumnak (Iztergom vagy Esztergomnak) nevezének. — Midőn Árpád vitéz serege meggyőzé Svatoplukot, Noe hegyén — közel Fehérvárhoz — vert volt

*) Az írók megegyezésével Ó Szöny telkein állott Bregoeium, hol mai napig is számtalan romai pénzekre, sirboltokra, 's más emlék-kövekre akadhat a' vizsgáló.

tábort, *) honnét később a Duna partjáig szállítá gyarmatjait. Igen hihető, hogy ezekről maradt itt az uralkodó hercegek utolsója Geysa, ki Esztergomot választá lakásául. Uralkodása idejében veré kezdetét a keresztény világosság magyar országban, és a külső országból ide sereglett tudós keresztény férfiak iparkodása által oltatott-be előszer békeszeretet csirája a Magyarok szívébe. Geysának Esztergom városában született (979) Voik nevű fija, kit minekutána Albert prágai püspök által az igaz hitre oktattatott volna, 25 éves korában (994) az esztergomi várban már akkor állott István első martyr templomában, **) István névre kereszteltetett.

Nagyobb hirbe, és virágzásba hozá Esztergomot a magyar nemzet megújítója István király; mert midőn 2-dik Szilveszter pápától az apostoli királyi czimet, szent koronát, az általa alapított esztergomi érsekség ***) és más 10 püspökségnek megerősítését követje Asztrik által megkapta volna, Esztergom várát választá lakásául, hol nejével a bajor születésű Giselával magát királylyá is koronáztatá. (1000). Mindjárt országlása elején fő célja volt Istvánnak a keresztény hit gyarapítása és az országnak helyes polgári lábra állítása. Mivel pedig a világi méltóságok fényét, királyi udvarát Esztergomban tartá: a hit fő pásztorának, az általa kinevezett 1-ső Domonkos esztergomi érseknek, lakását is fő káptalanjával ****) az esztergomi várba rendelé. Hogy ezen két méltóság lakhelyének fényét, és gyarapodását előmozdítsa, számos Francziáknak, Németeknek, Olaszoknak ada szabadságot itt letelepedni, és kereskedéseiket üzni. Így Esztergom minden külső országból behozott áruk piacza, és rakhelye lön. A város nagy kiterjedésű s népes lévén külön utszájok volt az Olaszoknak, külön más nemzetbelieknek; sőt több írók bebizonyítása szerint István nagylelkűsége, és az őt követő királyoknak figyelme által Esztergom valamennyi pan-

*) Turócz. Chr. Hung. p. III.

**) *Complures exstitere Episcopatus in Hungaria, utpote: Sirmiensis, Nitraviensis, Cibaliensis, Carpensis, Curtensis, et quos Henricus Spondanus ad Annum Christi 254. commemorat.*

***) Így szól Szilveszter levele: „Quare gloriose fili, cuncta a nobis, et Sede Apostolica expostulata; diadema, nomenque Regium, Strigoniensem metropolim, et reliquos Episcopatus etc.”

****) A miveltség még messze nem terjedvén, kevesebb számú kanonokok tevék ugyan a káptalant mint most; de már 1007-ről Stiltingus (128. lap) írja: hogy István Romában templomot, s 12 kanonok és nevendék papok számára collegiumot építtetett, kik az igaz hit terjesztésében elegendőkép kitaníttatván, a magyar honba tértek vissza.

noniai városokat felül mult mind gazdagságra, mind nagyságra nézve; 's mig a' Tatároktól szét nem dulatott, ennek fővárosa (metropolis) volt, melly dicsőségét később Budának engedé által. — Az ide sereglett ország nagyjai és más nemes családok fényes lakjaikon kívül 7 plebania templommal *) és több kolostorral ékeskedett; — azon felül Domonkos esztergomi érsek közbenjárása által építeté István a' várbeli megyés fő templomot **) keresztelőjének — egy porosz pogánytól megöletett — Albertnak tiszteletére, melly különféle kápolnákkal, és ékességekkel gazdagított.

Alig juthata István alatt jobb lábra a' magyar hon; alig vevé kezdetét az igaz hit, már is számtalan egyenetlenségek nyugtalaníták a' közjót, 's fölforgaták a' belső békességet; mert 2-ik Domonkos esztergomi érsek, a' maradék nélkül elhunyt István helyében, (1039) Péternek, István nőtestvére fíjának, fejére tevé a' koronát; ki azonban mindjárt királysága kezdetén az ország nagyjait és a' hitnek fő papjait megvetvén trónusáról elmozdított. Pétert követé Abának rövid uralkodása, mert 4-dik Henrik öt esztendő mulva Pétert ülteté ismét a' tronusra. — 1046-ban ennek elégtelenségét megunván az országnagyjai, Endrét, és Leventát, az Oroszoknál számkivetett magyar hercegeket, hívák-meg a' királyságra: de addig az országba sem engedék lépni, mig nekik a' szittyá pogányságra fajulást meg nem ígérték. — Endre már az ország széleire sereglett katonaság előtt állván, a' dolognak kétséges kimenetelétől elrettenve, a' nemzet kívánságára hajlandóságát mutatá. — Azonnal tehát tüzzel vassal öldöklének mindent, szétduzták a' kolostorokat, a' templomokat alapostól kiforgatták, a' püspöki székeket vérontással fertőztették. Maga Domonkos az esztergomi érsek is a' bőszülteke áldozatja levén, el lehet gondolni illy körülményekben Esztergomnak, az igaz hit főszékének, szomorú állapotját is. Magyar országnak e' siralmas helyzetetését I. Endre király szívére vevén, 1048-ban józanabb eszméltre tért, 's magát a' még életben maradt három püspök által megkoronáztatván, alattvalóit keresztény buzgóságra emlékezteté; egész erővel az igaz hitnek helyre állításához fogott; az árvaságra jutott esztergomi fő templomnak érseket, 's más püspököket is rendelvén, csak így lehele 11 évig Neae-

*) Említettnek ezek közül Lőrincz, Magdolna, Szentkereszt 's más több templomok.

**) E' fő templomban (1099) Kózma prágai püspök és hiteles író tulajdon vallása szerint, Brezislav választottjával, Hermannal, Szeraph esztergomi érsek által szenteltetett pappá. Katona. Histor Crit. tom. III. pag. 62.

mias esztergomi érseknek, a' békesség és igaz hit helyre állításában fáradhatlan főpapnak, békével ülni érseki székében.

1059-ben új zavarok történtek magyarországban. Béla, Endre öccse, a' királyságra vágyván, német, lengyel, és cseh országban gyűjtött hatalmas sereggel jöve testvére Endre ellen, ki az ütközetben elesvén, koronáját meg is nyeré. De I-ső Béla királyságának elején sokan ismét a' pogányságra térvén alig leheté a' köz lázadásnak véget vetni. Rendbe szedvén végre országát a' király, uralkodásának 3-ik évében — a' demesi gyűlés teremének szerencsétlen lerogyásakor — a' ház dűledékei között meghalálozott.

Béla elhunytá után Salamon, Endrének fija, IV. Henrik nagy seregével jött magyar országba, 's magát Fehérvárrát megkoronáztatá; addig Geysa és László, Béla fiai, lengyel országban gyűjtött pártosokkal ellene indulának. — Tovább tartott nyolcz esztendőnél az atyafiak közötti viszátkodás; míg 1071-ben Geysa és Salamon barátságra lépő szándékkal Esztergomba jövének, és kiladikásván a' közel levő szigetbe, nyolcz püspök jelenlétében, a' herczegek — tovább tartó, egymás ellen tett vádolósaik és mentségeik után — barátságos egyezésre léptek. Nem sokáig tarthatott ez is; mert Vid — az akkori nádor, mit a' püspökök jó tanácsaikkal végre hajtának, képes vala alattomos bujtogatásaival felforgatni. — Vérengző csata támadt, mire Geysa el nem levén készülve futásban kénytelenítettett menekvést keresni. Azonban iramló testvérenek legalkalmasob időben hozá segéd pártosait László, és Vácznál Salamonnak majd egész seregét megölte, 's őt trónusáról elűzte.

Nagyobb békesség volt magyar országban I. Geysa és sz. László uralkodásuk alatt, hogysen a' valamelyik által viselt hadak Esztergomnak, és az itt lakó főpásztornak némi nyugtalanítást okozhattak volna. De Kálmánnak, László fijának, kegyetlen tettét, midőn Almusnak 's fijának, a' kis Bélának, szeméit kivájtván, őket a' demesi kolostorba zárátá, mindenki, de főkép Lőrincz esztergomi érsek nem helyeslé; és elhagyván az udvar zavaros gondjait 1113-ban Esztergomban nemzeti zsinatot tartott, hova az országnak minden főpapjait meghívá. — Nem találhatunk tovább Esztergomra nézve semmi diplomatikai nyomokat 1156-ig; midőn 2-dik Geysa uralkodása alatt Martirius esztergomi érsek a' keresztény hitnek lelkes gyarapítója, az esztergomi kanonokok collegiumának 70 falu tizedét minden terményekből ajándékozá, és a' vecsernyék éneklését alapítá; melly adományát Geysa nyilvános, és több nevezetes férjfiak aláírásával megerősített oklevéllel (diploma) örökítvén, mindjárt következő esztendőben felséges szülőji és tulajdon lelkének nyugalmául adá az esztergomi fő káptalannak Nána, és Kakad (Pár-

kány) só-adói jövedelmét. — Ugyan ezen évben állította Martirius az esztergomi basilikában (székes egyházban) egy csinos alakú oltárt, 's azt a Magyarok nagy aszonyának, Mariának, tiszteletére szentelé. Alája építteté egyszersmind sirboltját, hova 1161-ben eltemettetett. —

A' püspöki javak elkobzásából kincstárát szaporítani kívánó III-dik István király a' megüresült nagyvárad püspökség javait királyi ügyvédje által elfoglaltatván, Bánffi Lukács esztergomi érsek igen tartott, nehogy magyar országban is — mint ekkor az Angoloknál — a' meghasonlás pislogó tüze lobbot vessen, 's 1169-ben Esztergomban tartandó zsinatra minden püspököt meghívott; kiknek tanácsából a' királyhoz ment, hogy az anyaszentegyház sérelmeit elintézzé. Azonban az ígért orvoslás napról napra halasztatván, panaszait III-dik Sándor pápa elejébe terjeszté. — Haladék nélkül megérkezett a' romai követ, ki Istvánt az elidegenített püspöki javak visszaállítására birta. — 1172-ben új zavarok támadtak. Midőn III. István a' Dalmatoknál kiűtött egyenetlenségeket csillapítani, II-dik Bélának fíja, László, magyar országra jöven a' koronát elfoglalta. — Kettőzött lépésekkel tért vissza István; 's midőn Bélának halálát megtudná, IV-dik István már magát királylyá koronáztatá; ki azonban III. Istvántól meggyőzöttetvén szívfájdalomtól meghalt. — Nem sokára követé őt III. István is, mert 1173-ban, midőn Palesztinába készült seregével Párkányba érkezett volna, mérreg által végzé életét, és Esztergomban temettették-el. *)

Az eddig uralkodó királyok közt III. Bélát méltán mondhatjuk Esztergom második alkotójának; mert ez nem elégedvén-meg a' várnak szűk korlátival, ennek belső terét megnagyobbíttatá; az idő viszontagságai által elrombolt hegyet fallal és tornyokkal kerítetté-be. Hasonlókép cselekedett a' királyának jó példáját követő Jó b esztergomi érsek is, ki a' szent István által épített Albert basilikáját megnagyobbítván, ékes szobrokkal, veres márványnyal, és más ékességekkel (mint azt közel fél század előtt még romjaiban látni lehetett) gazdagon ellátva, fényre hozta. — III. Béla erősíté meg az esztergomi érseknek minden előbbi királyoktól nyert szabadsalmait; — ő eszközlé ki Jóbnak VIII. Gergely pápától a' királyokat felkenő és koronázó hatalmat. — A' megyés templom kanojkainak ajándékozá az esztergomi vár tere jövedelmének harmad részét. —

De mind ezen örvendetéseket iker szomorúság követé, t. i. 1196-ban a' nagy lelkű Bélának halála, és a' basilikának véletlen gyulladása. *(Folytatás következik.)*

*) Collect. Swandtner T. I. Chr. Hung: Cap. 65.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Csuda fa Verdunben. Franczia ország Verdun nevű városában egyik birtokosnak 100 négyszeg ölnyi területű kertje van, mellyben tulajdonképpen csak egy gyümölcsfa áll, 's még is az egész kert területét elfoglalja. — — Hogyan? — Mintegy 200 különfajú gyümölcsfa t. i. az ágak beoltása és szemzése által úgy össze van egymással kötve, hogy csak egy fának látszanak, 's a' fatörzsökök mint meg annyi oszlopoknak, mellyeken a' nagy lombtetőzet nyugszik.

Szarv talpú ember. Oviedo környékén spanyol országban valamelly parasztember él, kinek talpa természetű szarv nemű kemény bőrrrel van fedve olly formán, mint a' ló körme. Ezen ember képes e' természeti csizmájában minden egyéb lábeli nélkül akármilly utakon 's időben járni, 's a' szarv nemű bőr mindig ujan megnő, ha járás által elkopik. Neki tehát a' csizmadiával nem sok baja van.

Megszelidített hyéna. Valamelly fiatal tengeri tiszt, ki sok ideig tartozkodott a' Senegal környékén, itt egy hyénát szelidített meg, melly mint a' kutya járt utána, 's azt magával franczia országba elhozta. Brestben a' kormányzó arra birta őt, hogy ajándékozná azt a' franczia királynak; 's így a' hyéna a' növénykerti állatseregletbe felvett. — Nem régiben most ismét Parisba vetődvén ama tiszt, ezen állatseregletet is megtekinté a' nélkül, hogy nevendéke itt létét tudta volna. Az első kalitkában, mellyhez lépett, egy hyénát pillant meg, melly azonnal a' földre elébe leborulva fejét farkát nyájasan csóválgatá, 's az örömmel mindenféle jeleit adá. Közelebb lépén a' tiszt, megismeré benne egykori nevendékét, 's kezeit a' körülállóknak nagy bámulására a' hyéna hátára tévé, sőt szájába is, 's az állat nyájasan nyalogatá haddani jó urának kezeit. — Ezen körülmény annyival inkább nevezetesebb, mivel az állat ezen hat hónapi időköz alatt egészen vissza nyerte volt régi vadságát.

Kétszínű asszony. Egy Rügen szigetbeli halásznak özvegye jelenleg Amsterdamban él. Ezen asszonynak egyik szeme fekete, a' másik kék. Hajának is két színe van: fele tudniillik szép szőke, fele pedig hólló-fekete. Mint mondják, fiatal korában nagy zajt csinált a' férfiak közt majd mint szókécske, majd mint barnácska.

Óriás gomba. A' roueni muzeumba egy rendkívül nagy gombát (lycoperdon gigant) hoztak, mellynek egyedül csak kalapja 3 lábál többet mér kerületében.

K Ü L Ö N F É L E.

Feleség-eladás. Francziaországban nem régiben egy házas ember egyik ismerősével egyezést kötött, mellynek erejénél fogva feleségét emennek 1.000 frankért általengedé. De a' fiatal szép asszony az egyezést el nem fogadá, 's a' vevő most a' rendszerint aláírt és pecséttel erősített egyezésre hivatkozván törvényes panaszt akar tenni.

Templom rabló. Madridban a' múlt hónapban kinyitattván korán reggel egyik templom, az oltár-küszöbnél egy szelűtött embert találtak halva fekünni. Mellette egy zsákban mindenféle drága edények és szent eszközök voltak. A' templom ablakján kötéllel fűgött.

Megfordult világ. Moskvában jelenleg két dalművész hallatja magát; egyik 18 esztendőös leány, ki legmélyebb bassust, a' másik pedig amannak atyja 's 50 éves ember, ki legmagosabb discantot énekel.

Bátorság és feláldozás. Nyilvános hirdapok következőről tudósítanak. Auchban két ház éppen legjobban égett volt. Ezeknek egyikéből segítségért esdeklő fájdalmas kiáltások hallatszottak. Egy anya volt az ő kised gyermekével. Az érsek jelen vala, 's a' mennyire lehetett oltással foglalatostkodék, és a' körülállókat biztatá. „Huszon öt louisd'ort annak, kiezen anyát gyermekével együtt megmenti!“ kiáltá most. A' nép néhány lépéssel előre tolakodott, de a' veszedelemtől csak hamar vissza rettent. „Ötven louisd'ort!“ kiáltá még hangosabban az érsek; de senki se mozdult. Ekkor a' tűz fényénél látni leheté, miképpen a' jó lelkipásztor vízbe mártott pokróczot öltvén magára egy létrát támaszta az égő ház falaihoz. Nem sokára egy csoport látszék az ablakon: az érsek vala, 's az anya, és gyermeke. — Az érsek megmentvén őket miután a' félig összeégett pokróczot vállairól elveté, térdeire esék, 's hálát ada Istennek a' szerencsés szabadításért. Azután a' szerencsétlen asszonyhoz fordulván így szólt: „Asszonyom! én annak, ki kegyedet megmentené. ötven louisd'ort ígériem; én magam lettem a' nyertes, 's most azokat kegyednek ajándékozom.“

Kötélen tánczoló elefant. Franconi urak e' napokban a' cirque olympique-ban ismét új bizonyosságát adták csudálatra méltó ügyességöknek, mellyel az állatok oktatásában bírnak. Elefantjok Kionit, i. valóban 's a' szó legsajátságosb értelmében egy kifeszített kötelen tánczolt.

Vakbuzgóság eleven példája. Bizonyos Junot nevű szegény óramíves Waadtban reménytelenül 6 millio franknyi örökséghez jutott. A' pénzváltónak, ki neki szerencsét kívánt, ezt felelé: „Mint az Isten akarja! de tudom én, hogy sátán az, ki engem kísért; Isten oltalmazzon engem és szegény gyermekeimet, hogy kincse által hálójába ne kerítsen.“ Minden biztatás és rábeszélés daczára is mind eddig reá nem lehetett birni, hogy előbbi életmódján valamit is változtatott volna. Hordozza még most is, mint előbb, durva posztó köpönyegét, a' kópott kalapot, felfelé fésült haját; 's nevezetes, hogy gondolkodása módjában felesége is osztakozik. Mindennap kimennek most is együtt a' dologra; 11 órakor az asszony haza megy, hogy gyermekei után lásson, 's jó levest készítsen, mellyet azután, maga visz-ki férjének egy kis kézi kosárban. — „Életünk módjában minden úgy maradjon, mint eddig, különben a' sátán hatalmat kap nyugodalmunk megzavarására.“ — Ez Junotnak köz mondása.

Mulattató. 1) Egy társaságban P. jeles hangművésztől fordult elő a' szó, 's B. ur monda: „én tegnap délesten elragadtatva hallgattam őt; majd egy óráig phantaziált.“ — „,,Ah lehetetlen! — viszonzá L. kisasszony — hisz-én is tegnap beszélék vele, 's még semmi baja se volt.

2) Sz. város postájára a' szomszéd helységbe szálló sietős levél érkezék. Az igen pontos expeditor tehát azonnal egy lovas legényt küld a' levél által érdeklött tiszttal azon izennel, hogy sürgetős levele érkezvén azonnal érte küldjön. Alföldi.

3) X. Orvos csupa hideg vízzel gyógyítja betegeit, mivel az, itélete szerint, leghasznosb gyógyszer volna minden nyavalyák ellen. Nem sokára azután vízbe esék a' gyógyász. Ekkor így kiáltottak az őt látó nyavalgóji: „Nini! orvosunk most patikájában fekszik!”

Külkey Vilmos.

J E L E S M O N D Á S.

Ön-erő.

Szerencsés hajó, melly a' fergetegek éjében
Két vaskapcsában lelhet bátorságot.

Kazinczy, Pindaros után; közli K. Maria.

Ürügy.

Mikor nem volt az ürügy, e' tarka palást, jó?
Mellyt, mert meztelenét szégyelte, a' póre igazság
Mindenkor szeretett takaróul venni magára!

Garay Csátárjából közli S...y Ágnes.

Társ szükségé. Minden lelki elemény csak holt és félbecsű, ha
nincs kívül megosztani. Bajza után L...cs Amália.

Üldözött erény. Soha sincs bátorságban az erény az üldözés
furiája — és az érdem virágkoszorúja ama kirablás elől, mellyet rajta
irigység követ-el. Ez okból az érdemteltjes és erényes férjfiúnak, tehe-
tségeivel szerzett hire végett, igen sokat kell küzdeni irigyeinek cso-
portjával. Lelki nagyságának fényesen tündöklő sugarára az irigylés
mirigyos leheletei lengenek, 's azt a' rágalmazással szövetkezve minden
vonalaiban dühösködve homályosítják. Melczer.

Aphorismák Erdélyből. A' jó nő, ki csak azért jó, mivel
érzi, hogy úgy kell lenni, mindig szeretetre méltóbb annál, ki törvény-
szabályok szerint igyekszik jó lenni.

Midőn a' természet férjfit és asszonyt teremte, két koczkát vetett
a' szerencse fazekába, mellyből amaz az értelmet, emez az érzést huz-
ta-ki.

Az asszonyok érzése többnyire igaz, de értelmük csak kölcsön vett
tőkepénz, mellynek kamatját minden pillanathan készek lefizetni, bár
soha sincs olly pénzök, melly országszerzte forgásban jár.

iffj. Thoroczky László.

T a g r e j t v é n y.

Két tag.

Elsőmet marhád étkeül kedveli szintugy,
Mint vele fűszerezed tenmagad ételedet.
Másodikom védhet fegyver 's ágyúk dühe ellen,
Rajta az ellenség vész-tüze gátra talál.
Volt ilyen számos hajdanta honunk területjén,
Már ma csak agg düledék látszatik itt vagy amott.
Ámde egészem már több századok óta virágozik
Sárosban, miután városi névre jutott.
Kincseiből mérhetlen adót fizet ő a' királynak;
Elsőmben leled azt; néked is adja javát.

K.

Előbbi rejtvény: 1) Bajza. — 2) Füred.

Szerkezi Rothkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Szemt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.



Dezsiáky J. mlt.

Esztergom vára.

1835. 73. Regék mellé.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön september 24^{kén} 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. A' szerkeszői hivatalban évnegyedenként 's képek nélkül is válthatni példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Ischl és egy ozsona Schmalnauban. (*Végzet.*)

A' fenyők üstökein zugott az éjszak szele, mi pedig haza, 's onnét a' játékszinbe menénk. Houwaldnak világító tornyát adák. Már a' muzsika is igen nyavalgó volt; de nem türhetem a' találgatásokat. Vizsgálám tehát egész elmerüléssel a' karpitnak czombos és tenyeres talpas aetheri nymphájit, mellyek kövérségökben semmit sem engednek a' győri színház karpitjára nyujtóztatott múzsáknak; mig elkapatván előlem, a' szín felnyilt. Nem tudom hány felvonásban irta a' szép nyelvű szerző e' darabját; de itt kettő volt a' czédulán, és háromban adák. Az egészet emelni erőködött Schmidt ur, ki a' szerelmezt, 's Dem. Gengler, ki párját adá; de minden tusakodásuk mellett is a' páholyok első felvonás után jobbára megürültek. Ugy vélem, tetemesen megboszonkodnék minden szerző, kinek fő személyeit gugás és függős színészek adnák; 's itt ma azt láttuk. Schmidt urnak füleiben nagy kerék gyűrűk függöttek, és mezitelen nyakán tetemes golyvák. E' vidékben ugyan nem ritkák ezen protuberantiák: de nekünk, kiknek szemeik Lendvay, Szerdahelyi, Egressi csinos termetű szerelmesekhez szoktak, ez undorító volt. Az ischli sugó, ha így folytatja, nem sokára vépkép oda lesz; mert a' jó fülek mindent kétszer hallhattak. Lehet képzelni, hogy nagy benyomást tett az előadás; mert végén alig maradt-meg fele a' publikumnak. Legközelebb Töpfer „jó tónját“ adák, mellyben bebizonyíták, milly sokkal könnyebb vigjátékot, mint szomorút egész lényegében felfogni és újra éltetni. Szomorú játékokban a' sorsnak setét és mély örvényű utjain megbukik és eltéved a' közönséges színészi lélek: mig a' világosabb — mert hányszor esünk életünkben magunk is a' szinpadon előmutatott scenákba — vigjáték characterére könnyebben rá ismer. Az egészben, ha nem művészileg is, de mulattattak.

Ha azon sok feltagoló és mindig csak gáncsoskodó, a' dramaturgia minden mezejére competens birói arczczal oda toppanó kemény tollú budapesti bírálókra hallgatunk, azt kell gondolnunk, hogy

színészeink — értem a' Budaiakat — a' művészet legalsó fokán állanak: ha pedig a' mindig Talmáról 's Garrikról álmodozókat hallgatjuk, mintha a' mieink a' non plus ultrához kapkodnának — milly nagyon csalatkoznánk, a' szembe állított színészek hasonlítása mutatja. Hallottam ugyan szebb éneket is, mint magyar színésznéinktől, de olly természeti fürgeséget, olly otthoniságot a' szinpadon, minőt Szerdahelyi a' 16 éves királynőben 's Figaróban mutatott, a' bécsi szinpadokon se láttam. Lendvaink nőjével együtt mi volt csak egy év előtt, és mi most? És kinek nem birja kedvezését Megyery? 's így tovább. Ők valóban nem praeceptorai vesszőkre hanem szerény felszólításra, baráti intésre érdemesek, és (mi lelke a' dolognak) nagyobb pártolásra. Fizessük-meg csak mi is ugy az éneklőket, miként szoniszédink övéiket, fognak azok is olly bájjal énekelni, miként ezek.

Azonban mindent jóvá tesz a' jövőendő, leginkább szépeink eszközése által, kik naponként forróbb részvéttel vannak nemzetiségünk iránt. Ó higyjétek-el hazám hölgyei, kiknek kebleiken a' honja hasznáért fáradozó férjfiú édes enyhületet talál! Ti érlelhetitek-meg azon növényeket, melyeket a' férjfi karok ültettek. Nem vakmerősködöm hinni, hogy azon franczia leány jobban szeresse Hunnia nyelvét, ki e' napokban itt a' külföldön arra kérte barátneját, mondana neki valamit magyarul; ez pedig mondá: „én önt szivből szeretem édes Herminám!“ Mire amaz sejtván az értelmet, csókok között ölelte-át szépünket. Hiszem, hogy ti kedvelitek a' bőkezű hazát, melly olly sok szép mindent 's a' minden között lelkes szép ifjakat is terem számotokra szép leányok! — Ischlben aug. 5-kén 1835.

Hidegh Mihály.

E s z t e r g o m. *(Folytatás.)*

Illy zavarok között Esztergom se maradhatott békességben; mert midőn Palócz Györgynek holtaután az üresen álló érseki székre Rozgony Simon veszprimi püspök igen vágyódnék, neki Erzsébet azt válaszolá: hogy mig ő királyné lesz, Rozgony nem leend esztergomi érsek. Mire Simon fölhevülván azt felelte Erzsébetnek: hogy mig ő élni fog, Erzsébet nem lesz királyné“ — 's e' végett részére hódított pártosival mindenkép Erzsébet ellen dolgozott, ki mindazáltal Rozgony ellenére az esztergomi érsekségre Szécs Di-enest emelé. Ez, hogy Erzsébet iránti háláját kimutatná, a' királyné csecsemős fiját megkoronásván, saját testvérét Tamást, Erzsébetnek esztergomi (hol Erzsébet, Albert özvegye, az ő részét pártoló nagyok tanácsából udvarát tartá 1440.) és komáromi várban parancsnokát, fölfegyverkezteté, és azokat, kik Ulászló részére

állottak, több ízben megtámadtatá. Jól szolgálván Tamásnak a' szerencse, érseki katonáktól segítettve Budának külvárosait is több ízben ostromlá, gyujtogatásával emészté, 's az ott tartozkodó Ulászlót fenyegeté; ki végre Tamásnak szilajságát nem tűrhethén, Esztergomot, hol Erzsébet az érseknél tartozkodék, 's honnét a' kicsapongások történtek, 1441. megtámadván, a' várost 's várat erősen ostromolja. Végre fájdalom fogván-el Dienes szívét, hogy végette annyi ártatlan vér ontatik, béke-zászlókat függeszt a' vár bástyájára, 's Tamást a' királynak kegyelmét kikérni küldötte hódulásának ajánlásával; mit Ulászló el is vállalt, 's Dienest kegyelméről bizonyossá tevén Erzsébetet ez által hatalmas pártolójítól fosztá-meg.

1445-ben a' varnai szerencsétlen ütközet után Szécs Dienes a' pesti gyűlésre sereglett országnagyait az utószülött László részére hódítá, kinek királysága kezdetén békesség uralkodott a' hazában; 1449. pedig Esztergomba tartományi zsinatot hirdetett, mellynek fő tárgya az idő viszontagságai által igen megrontott esztergomi várbeli basilikának javíttatása volt. Minthogy pedig Dienes illy roppant épület helyreállítására elégtelennek ismeré kincstárát, föl-szóllítá az ide gyülekezett püspököket ezen céljának kivitelére. V-ik Miklós pápának kemény parancsoló szavakkal küldött levele, mellyben az egész Esztergom fő megyei papságnak néhány ezernyi arany összegyűjtésére utasítást ada, igen segíté ama célét. Ugyan ezen pápa Szécs Dienest és utódjait magyar országi és minden hozzá tartozandó tartományok primássává, és született követjévé nevezé, 's egyedül előttek engedé-meg egész magyar országban a' kereszt vitelét. Valamint más országnagyai, úgy Hunyadi gubernator is nagy summa pénzzel adtak példát, 's nyujtának segéd kezét ama nemes célra, melly négy esztendő mulva uj fényében már készen is állott, 's 1453-ban Szécs Dienes az eddig egyedül Albert püspök és martyr nevéről ismert fő templomot nagy egyházi szertartásokkal a' boldogságos szüz és Albert tiszteletére újra fölszentelé.

Szécs Dienes halála után Mátyás király Vitéz Jánost, egykori kedves tanítóját emelte az esztergomi érsekségre. Minthogy pedig Vitézt, már mint nagyváradi püspököt nagy dicséretekkel adott oklevelében egész Bihar vármegyével ajándékozá-meg, Esztergomra nézve is nagy reménysugarak tüntek-föl mindjárt érseksége kezdetén. Ugyan is alig lépe érseki székébe, már Barmóth és Tóth Miklós telkével öregbíté Mátyás az esztergomi fő megyés templom javait, valamint a' primást a' bár milly törvényhatóság előtt teendő esküvéstől fölmenté, 's illyet tulajdon tisztviseelője által tethetni rendelé. Hálaadatos tanítványát Vitéz olasz országban szerzett tapasztalásaihoz és miveltségéhez képest mint érsek és primás

se szünt-meg erkölcsi tanácsadásaival vezérteni. Az esztergomi várat az ide kihívott olaszországi művészek által nagy fényre emelé; legjobb izlésű faragmányok 's mesteri kéz-véste szobrok büszkélkedtek e' pazérlott költségekkel elrendelt művészeti tönkelegben; 's mind ezeket a' jól elintézett gazdag könyvtár is ékesíté. Ezen fölül Pethő Gergely jegyzéke szerint egy fényes teremben minden királyokat egész Mátyásig lefestete; következő négy képet pedig jövendőölleg így ábrázoltata. Az elsőre festetett egy királyi székben szunnyadozó fejedelmet (ezzel Lászlóra czélt); 2-ikra szinte királyi alakot, kinek lábai alatt harapódzó tűzön emberek süttettek (ez jelenté Lajos királyt); 3-ikon koronáért veszekedő két meztelen férjfi volt (Ferdinand és Zápolya addig viszázkodók, míg közttek az ország meztelen maradt); 4-ik ábrázolt egy haragos oroszlánt, két első lábaival egy patyolattal fedett koronát tartót; akarván jelenteni: hogy a' török császár a' koronát magának foglalja-el. — Ám de alig hozatott illy fényre Esztergom, midőn már az ország nagyai a' sok költségbe került háborúskodásokat, zsarolt terhes adót, püspöki javak jövedelmeinek elfoglalását, esztergomi érsektől az arany bányák tizedének megtagadását a' nélkül se tűrhetvén, Mátyás még is Podiebrad halála után mind ezek ellenére cseh országba indult seregével — több összeesküdt országnagyai, ezek között Vitéz János, atyjafiával, a' borostyános költő János Pannonius pécsi püspökkel, elpártolván Mátyástól 1471. a' lengyel Kazmért hívák-meg a' magyar trónusra, ki 20 ezer fegyveresei között sebes léptekkel jött az országba, 's Nyitrán vert tábor.

Fölháboríták ezek Mátyást; többeket nagy ígéretekkel részére hódított, 's előszer is az érsek engesztelésére seregével Esztergomba jött; a' sok költségbe került pompás várat, ha szívfájdalommal is, megtámadja; minek előtte még is a' dolgot végveszélyre hagyná jönni, Zápolyát, a' pártos hívét, küldé Vitéz Jánoshoz, ki őt megbékitvén Mátyás részére hódította; innét Kazmér ellen sietett Nyitrára.

Alig lett győztes Kazmérön, kit lengyel országba szabadon bocsájta, Mátyás Budára jövén Vitéz Jánost magához hivatá, 's ott megfogatván a' visegrádi várba záratta. Kiszabadult ugyan az apostoli követ közbenjárására nem soká, és érseki székébe vissza is helyeztetett, de szívfájdalomban meghalt. Vitéz halála után Alemannus János, ki érseksége 4-dik esztendejében 300.000 forinttal Ausztriába illant, ujra fölboszontá Mátyást Esztergom ellen, 's az esztergomi érseknek ekkori időben 100.000 aranyra terjedő jövedelmét három esztendeig elfoglalta, és javait elkobozta. 1480-ban vége levén az Alemann ellen indított pernek, az általa okozott károk visszatérítették, és Mátyás Arragoni Jánost,

Beatrix királyné testvérét, ajándékozá-meg az esztergomi érsekséggel, ki érseki jövedelmein kívül cseh és lengyel országi birtokaiból is igen sok jót tett a' hit és anyaszentegyház részéről; 1485. az esztergomi basilikát szent Mihály oltárával ékesíté: de nem sokára a' nápoli zavarok lecsillapítására menvén, Romában a' bibornokok között, kiknek tagja volt, maradt, és végzé is életét.

II-dik Ulászlónak mindjárt királysága kezdetén nem volt ugyan Esztergom békességben, mert a' Mátyás által 1487. kinevezett 9 esztendő s Estei Hippolyt esztergomi érsek 1492-ben 6-ik Sándor pápa által bibornokságra emeltetvén Romába utazott, honnét 7 hónapra ígért visszatérését nemcsak meg nem tartotta, hanem minekutána I b a f a l v i T a m á s-nak, helyettesének, elmozdításával bizonyos földijét emelé ezen hivatalra, a' további elmaradásán bosszonkodók ama panaszára, hogy az érsekség jövedelmeit külföldön pazérolja-el, a' terhek viselését pedig másnak vállalra nyomja, 's a' Sándor pápa elejébe terjesztett panaszokra, érsekségéről lemondott, 's helyébe az Ulászló által fölterjesztett B a k á c s T a m á s erősíteték-meg. Ezen halhatlan emlékezetű férjfinak 's legbuzgóbb hazafinak köszönhette magyar ország a' lonyha természetű és a' honjával keveset vagy semmit gondoló II-dik Ulászló király alatt annyira mennyire fenntartását. Bakács volt az, ki eldődeinek hibáit kettőztetett szorgalma által helyre hozá; neki köszönheti a' hit ingadozó állapotjában dajkáltatását. Mindjárt érseksége elején a' magyar anyaszentegyházat jó rendbe szedvén 1500-ban bibornoknak neveztetett, 's ezen apostoli kegyelemtől tüzeltetve 20.000 aranyat adott a' Törökök ellen fegyvert fogó magyar katonaság segedelmére; a' megyés főtemplomot szép oltárokkal fölékesítetté, 1506-ban pedig ennek déli részén már egy fennállott kápolnát egészen ujan gyönyörű veres márvány faragványokkal és gazdag alapítvánnyal a' boldogságos szüz tiszteletére emelt. Nemcsak a' főtemplom, de egész Esztergom és az itt levő szent István martyr, szent György vitéz, és szent Tamás prépostságai is különös fényben voltak Bakács alatt; a' várban több rendbeli kápolnákon kívül még az érseki ékes lak, a' kápfalan consistoriuma, mellyek mind annyi roppant épületek, tökéletes virágzásban valának. *(Folytatás következik.)*

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Hatodik érzék. Miss Mac-Avoy Margit, egy angol dáma, néhány hónappal ezelőtt elveszté szeme világát; de e' helyett nála egy, mondani lehetne, hatodik érzék állott-be, melly abban áll, hogy ujja hegyével a' legfinomabb tárgyakat megkülönbözteti. Renwich dr., ki őt orvosolja, a' következő eseteket több tanúk jelenlétében bizonyította-be. Az asszonyság t. i. mindenféle könyveket képes olvasni, mihelyt

mutató ujjával a' betűken és sorokon végig megy. Ezen kívül a' szöve-
tek színét megkülönbözteti, még pedig az élénkeket könnyebben mint
a' setéteket; azt mondja pedig, hogy a' színekhez hozzá nyulván vala-
melly gyenge érzés futja keresztül egész testét; ujjai vonaglanak, sőt
a' fekete szín remegést is okoz testében. Észreveszi, ha a' szövet be van
piszkolva vagy foltos. Megkülönbözteti az üveg vagy réz színét. Minden
személyeket, kik meglátogatják, járásukról és lélekzetvételükről ké-
pes megismerni; 's ha az ember elmenetekor csak intve vesz bucsút,
azt is észreveszi a' levegő mozgásából, mely neki egyszersmind, mint
mondja, azon testnek, mely ezt előhossa, körületét is megjegyzi. Uj-
jait a' fagy ezen finom érzéstől megfosztja; de a' meleg ismét vissza-
adja neki. Tettek elébe egy karafinával vizet és pálinkát; mind a' ket-
tőt megismeré, hogy színetlenek; de megjegyzé, hogy egyikében va-
lamily szeszes nedv volna, mivel ujhegyei meleget éreznek tőle. Ha
ujjával az óra üvegén körül jár, pontosan meg tudja mondani az órá-
kat sőt perczeket is.

Szép érzés kutyában. Glasz hírlapok következő igen érde-
kes történetet beszélnek egy kutyáról. Ajaccióban (Korsikában) bizo-
nyos mesterember egyik sütővel úgy egyezett, hogy neki naponként 10
zsemlyét küldjön házi szükségére, melyeket egy erre alkalmas kitanult
kutya által a' sütőtől mindennap haza vitet magának, 's a' számadás
mindig a' hét végével történjék-meg. A' zsemlyék tehát mindennap va-
lamily ruhába köttettek, 's minden további gond nélkül a' kutyának
átadattak, ki azokat pontosan mindig haza hozta urának. A' dolog sok
ideig igen jól ment; de egyszerre csak naponként egy-egy zsemlyével
kevesebbet hozott a' kutya-cseléd, 's a' mesterember szemére hányá a'
sütőnek, hogy kutyájának az illó zsemlye-mennyiséget nem szolgáltat-
ja ki. A' sütő menté magát, 's másnap tanúk jelenlétében olvasá-be a'
zsemlyéket a' kutya kendőjébe. De ez megint csak kilenczet hozott. Vi-
lágos vala, hogy valahol meglopatic, 's azért másnap egy biztos cseléd
kíséré messziről nyomait. A' kutya tehát megkapván zsemlyéjeit elin-
dul; de egyszerre csak befordul egy mellékuton valamelly félre eső ut-
szácskába, oda szalad valamelly fal-omladékhoz, hol egy kutya fekvék
kölykeivel; kivett csomójából egy zsemlyét, 's azte' kölykesnek adván
a' többivel egyenest haza szaladott. Csudálkozva beszélé-el az érzékeny
történetet urának a' cseléd, 's rövid idő múlva elterjedt e' szép érzésű
kutyának hirt; mindenki akarta őt látni, sőt egy gazdag ur sok pénzt
ajánlott érte; de a' mesterember inkább szegény akara maradni, mint
ezen kedvessé lett ebétől megfosztatni.

K Ü L O N F É L E .

Nemes gondolkozású rabok. A' hadi tanács által nyilván-
nos fenyték-munkára ítelt két öreg katona, P a n n e a u és M a g n i -
n o , a' mult hónap vége felé Belle- Croixba poroszlók által kísértet-
tek el. Midőn az Aude-kerületben bizonyos Orbien nevű folyón menné-
nek keresztül, az egyik poroszló, ki őket vezérlette, lováról a' folyam
örvényébe bukott. Közel volt már halálához, midőn a' két rab könyörg-
ve kéré lánczaiknak feloldoztatását, hogy a' szerencsétlennek életét
megmenthessek. A' veszedelem szemlátomást nagyobbodott, 's a' rabok

felbódatták. Panneau és Magnino tehát hirtelen a' hullámok közé ugranak, és szerencsésen, ön életük kockáztatásával, megmentik a' poroszlót. Ezen nemes cselekedet nem hibázhatja-el a' kormányzó részvétét felébreszteni, ha tekintetbe vesszük azon viszonyokat, melyekben a' vízbeütkött és a' megmentők egymás ellenségében állottak.

Jeles cselekedet. Bizonyos Glotow Terentij nevű Orosz 22 évvel ezelőtt katonának vitetett, hol csákok készítése által magának szép pénzecskét szerzett össze, 's mesterségét még akkor sem hagyá félbe, midőn már altiszt lett. Most lefolyván 22 évi szolgálatjának ideje, 's összeszedvén pénzét haza ment Buturlinka nevű helységbe a' szaratowi kormánykerületbe. Oda érkezvén, a' helységnek mostani urát M——w tanácsnokot kérdezte, valljon valakik léteznének-e még az ő rokonai közül. A' tett vizsgálatokból kisült, hogy Glotownak familiájából még 12 férjfi és 16 nőszemély volna életben. Glotow kéré a' földes urat, adná-ki neki ezen embereket bizonyos fizetésért a' jobbágyság alól. Az alku hamar megkötöttet, 's Glotow-nak mind a' 28 személy kiadatott. Éppen így váltotta ki egy másik asszonynak 53 éves nagyatyját. 'S így ezen nemeslelkű ember 15.000 rubelt fizetett véres verejtékével keresett pénzéből azért, hogy atyjafijait és még a' két idegen személyt a' jobbágyságból kiváltsa.

Sok szerencsétlenség egy farkas által. Miřandé szomszédságában a' minap néhány fiatal ember (mind szenvedélyes vadászok) összegyűltek, hogy a' vadászatot valamelly kis innepléssel elkezdjék. Kevés idő múlva észrevevék, hogy V. Prosper, egy igen nyájas társalkodó, hibázott. Legott elindultak tehát, hogy őt kastéljából elhozzák. Midőn így valamelly erdőn keresztül mennének, iszonyú sikoltást és kiabálást vettek észre, 's a' neszt követvén láták, miképpen viaskodék egy kisasszony valamelly farkassal. Egyike ezen uraknak legott felvoná csövét, 's lőtt, de hibázott. Most a' dühös állat egyenesen uj megtámadójára rohant, 's bal karját tetemesen megharapá. A' vadásznak fájdalma 's elkeseredése neki óriási erőt adván torkon ragadá a' vad állatot, 's erős markával megfogta, míg az elkésett barátok oda szaladhattak. A' kisasszony állapotja reménytelen volt; kezei, képe és mellje egészen össze voltak marczangolva. Prosper, a' leánynak imádója, megérkezvén, 's az esetet látván, főbe lőtte magát. A' farkasgyőző pedig forró seblázba esvén betegen vitetett haza. Midőn reggel az orvos a' betegnek két barátjával együtt látogatására jönne, irtózva láták, miképpen a' beteg ágyából felszökve az orvost egy ökölütéssel leteríté; fogaival széttepé, 's vérét szomjazva szürcsölé. Magokon kívül rohantak-ki amazok a' házból; de a' dühös beteg egy nagy vas doronggal, melyet a' kályhából szakasztott-ki, utánok iramodott, őket agyonveréssel fenyegetvén. Csak nagy nehezen lehetett a' dühödtet biztos helyre hozni; 's így négy család lett szerencsétlen a' dühös farkas által.

Cholera elleni gyógyszer. Marseille-ből érkezett levelek állítják, hogy az ottani cukorraffineria munkásai mind cholera-ba estek, 's egy pohár olajjal kevert bor által tökéletesen kigyógyultak. A' tett igaz, 's jeles orvosok bizonyítják, hogy spanyol országban is jól munkálkodott az olaj ezen betegség ellen.

Mulattató. A' pesti szénapiaczon egy pórsuhancz sült halat vett. Iskola-társom, ki ezt jó távulról látá, olly pontosan lőtte-meg fűvócsó-vel kezét, hogy a' suhancz fájdalmából a' halat elejté. Erősen híven, hogy a' hal megmarta, így szitkozott: „No meg állj te gazdög, majd jól laksz harapásodért” — és dirib-darabra összetiprotta fejét.

Külkey Vilmos.

J E L E S M O N D Á S.

Középszer.

A' szegénység semmi szégyen, Mert ama bal közvélemény
Ha ez a' sors hibája; Hazugság, hogy az arany 's fény
Csak a' szív 's ész gazdag légyen, Boldogít csak egy embert.
Okos panasz nincs rája. Dicsérem a' középszer.

Kisfaludy Sánd. után S. Sarolta.

Bölcsesség 's Vallás.

A' bölcsesség a' vallással Nélkülek csak emberformát
Két mennyei szikrafény: Láthatni, de embert nem.
Hol e' kettő nincs egymással, Légy bölcs és vallásos tehát,
Vak ott minden teremtmény. 'S így megsegít Istenem!

Lencsés után Munkácsi Gaidler Pál.

A' muzsika nem valamely távulas szellemi világnak titokteljes nyelve-e, mellynek csudálatos accordjai belsőkben viszhangzanak, 's bennünk fensőbbéletet gerjesztenek?! Minden szenvedélyek csillogva tündöklő panczélban küzdenek egymással, és valamely kimondhatlan vágyban süllyednek-el, melly keblünket tölti-el. Hirdethet-e egyebet a' muzsika, mint azon világnak csudáját, mellyből hozzánk által származik?

Hoffmann.

Aphorismák Erdélyből. Szeretnek csak a' szív tehet kedves áldozatot titok leple alatt: fényes áldozatra egyedül az önszeretet vágyik. A' szeretet győzni, az önszeretet pedig diadalmat kíván.

A' szerelemfélésszel úgy van, mint a' kísértetekkel. Ki kísértetet nem hisz, nem is lát azt; ki pedig fél tőle, szeme előtt lebeg mindenhol rémképe.

iffj. Thoroczky László.

Gnomák. Minél álnokabb 's ravaszabb valaki, annál gyűlöltebb 's gyanúsabb, jámborsága álképének levontával.

Mindenkit önravaszága és rettegése gyötör leginkább; mindenkit ön rossz tette kinoz 's balgatagsága búsít, a' veszélyes gondolatok, lélekismeret hangjai rémitnek. Ezek az istentelennek elválhatlan és honi üldözőji.

Cicero után B. F.

K o m o l y r e j t v é n y.

Foly az anyám,
Úszik tanyám,
Terhesitem szülőmet,
'S ismét ő szül engemet.

B. F.

Előbbi rejtvény: 1) Ország almája. — 2) A' mellyik utójára kelepel (mondják a' csintalanok). — 3) Bűneik lajstromába. — 4) A' búza- vagy más gabona-szemet.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utza 612.